

Bouwsteen
Havenactiviteit, Landbouw,
Infrastructuur en Stadsontwikkeling

Grebbedijk

GREBBEDIJK

Bouwsteen

Havenactiviteit, Landbouw,
Infrastructuur en Stadsontwikkeling

Gemeente Wageningen
september 2017

Inhoud

Inleiding	7
Bestaande situatie	11
Beleidsmatige en programmatische omgeving	17
Het proces	25
Kansen, ideeën en varianten	27
Addendum: aandachtspunten voor infrastructuur	41
Overzicht van voornaamste geraadpleegde bronnen	44
Colofon	45

Inleiding

Deze notitie vormt de weergave van activiteiten in het kader van de fase ‘bouwstenen’ binnen de Verkenningsfase van het planvormings-traject Dijkverbetering Grebbedijk binnen de gemeente Wageningen.

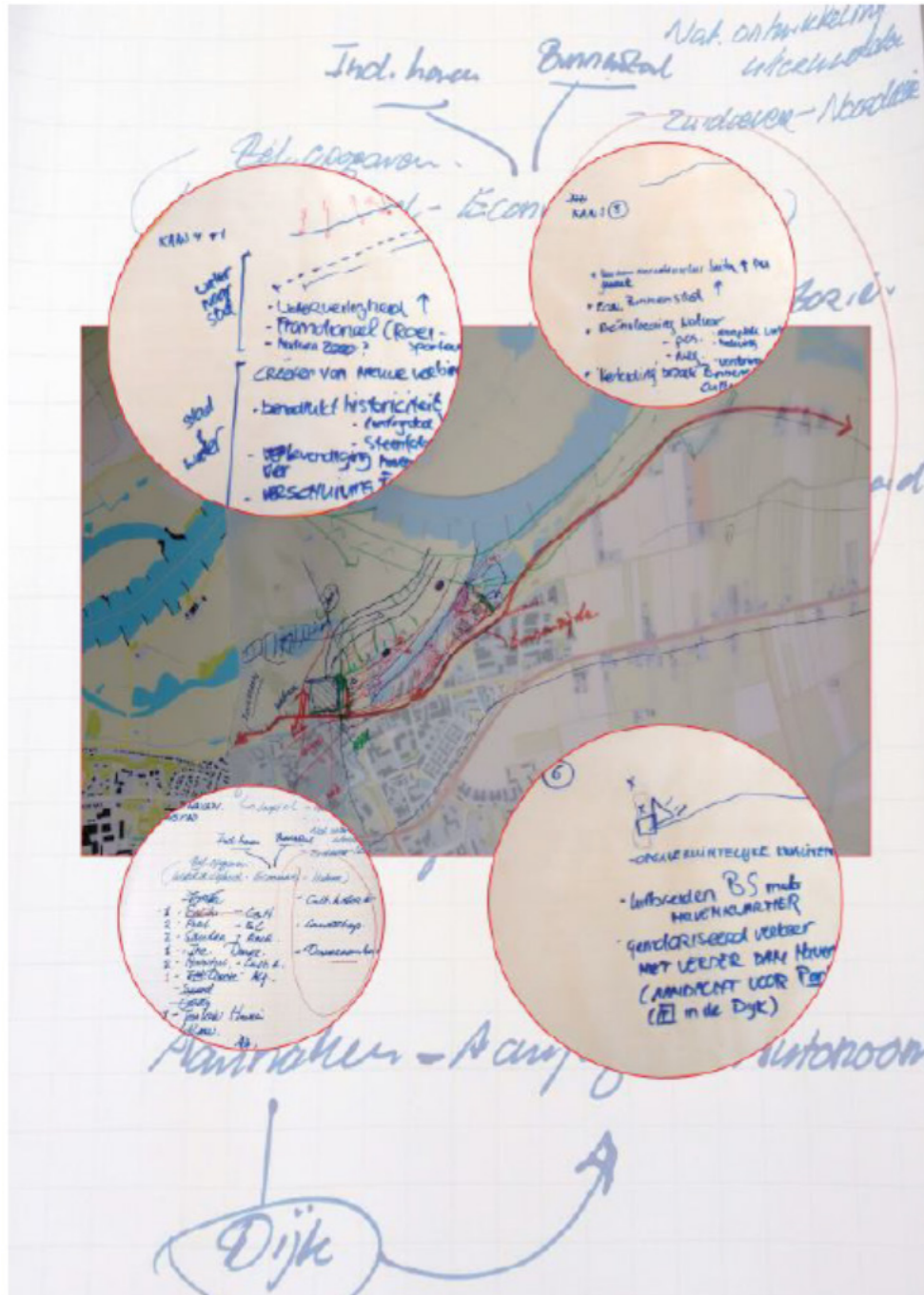
De Grebbedijk is, ondanks z’n bescheiden lengte, een belangrijke dijk voor de waterveiligheid in Nederland. De dijk brak in het verleden verschillende keren door. De omgeving van de Grebbedijk ligt op 10 meter +NAP en loopt af richting randmeren naar 0 meter. Hierdoor kon het water zich ongehinderd in de vallei storten, met alle gevolgen van dien. Bij een doorbraak zoals die zich in 1595 voordeed zouden nu 250.000 inwoners worden getroffen en is de geschatte schade ruim 27 miljard euro. Precies om deze reden krijgt de Grebbedijk een van de hoogste prioriteringen binnen het nationale Hoogwaterbeschermingsprogramma. Een gedegen aanpak van de dijkversterking liep in vervlogen tijden vaak vast in onenigheid tussen de Utrechtenaren en de Geldersen. Want: wie moest voor de kosten opdraaien? Gelukkig is van die onenigheid al lang geen sprake meer en trekken betrokken partijen gezamenlijk op. Dat is hard nodig ook. Met inachtneming van de door het Rijk nieuw opgestelde veiligheidsnormering blijkt uit de reeds afgeronde veiligheidsanalyse dat de Grebbedijk verbeterd moet worden op zowel stabiliteit als hoogte en dat er maatregelen getroffen moeten worden om ‘piping’ tegen te gaan.

De gemeente Wageningen is door de jaren heen steeds initiator geweest van visievorming aangaande het gebied ‘zuidrand centrumgebied’ met inbegrip van het gebied Industriehaven. Dit uitdrukkelijk beschouwen als een

gebied met eigen karakter, problematiek, aandachtspunten en mogelijkheden in binnen het voorgaande dijkversterkingsproject, dat speelde eind twintigste - begin 21e eeuw, als gegeven c.q. uitgangspunt gehanteerd. Belangwekkende rapporten uit die periode zijn de visie ‘Wageningen 2000+’, de ‘Randvoorwaardenstudie’ (Arcadis 1999) en het rapport ‘De Voortuin van Wageningen’ (Aveco de Bondt 2002).

Mede voortbordurend op de in voorgaande nota’s weergegeven visie is in latere periode de ‘Structuurvisie Wageningen’ (gemeente Wageningen - BVR) opgesteld. Deze is in 2013 vastgesteld en geldt onverkort als ‘staand beleid’. In de aanloop naar het nu aan de orde zijnde traject van planontwikkeling in het kader van het dijkverbeteringsproject Grebbedijk Wageningen is een aantal voorbereidende documenten neergelegd; te noemen zijn het ‘Ambitie-document’ en de ‘Bandbreedtestudie’, beide opgesteld in 2015.

In het Ambitiedocument heeft Waterschap Vallei en Veluwe samen met de gemeente Wageningen en de provincies Utrecht en Gelderland in 2014/2015 uitgesproken nader te onderzoeken of de verbetering van de Grebbedijk niet alleen de veiligheid van het achterland kan waarborgen (en daarmee aan de waterveiligheidsnorm te voldoen), maar ook kansen zou kunnen bieden voor andere ruimtelijke opgaven en ambities. In de Bandbreedtestudie (Grontmij 2015) wordt een beschrijving gegeven van een eerste uitgebreide verkenning van wensen en mogelijkheden die kunnen ontstaan in samenhang met het project dijkverbetering.

Met de noodzaak tot dijkverbetering ontstaat de kans om te verkennen of ook andere maatschappelijke ambities gerealiseerd kunnen worden, zoals natuurontwikkeling, recreatie, ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid. De beweging geschiedenis van de dijk en het benutten van de kracht van de omgeving staan bij de verkenning centraal. De waterveiligheidsopgave mag hierdoor niet vertragen en door het koppelen van ambities dient het gebied niet alleen veiliger, maar ook aantrekkelijker te worden gemaakt. Daarom zijn Waterschap Vallei en Veluwe, provincie Gelderland, gemeente Wageningen, Rijkswaterstaat, provincie Utrecht en Staatsbosbeheer met enthousiasme en overtuiging gezamenlijk de verkenningsfase van de gebiedsontwikkeling Grebbedijk gestart. Afgesproken is dat de verschillende partners 'eigenaar' zijn van een bouwsteen. De verschillende bouwstenen zijn:

- natuurbeheer en natuurontwikkeling - Staatsbosbeheer en provincie Utrecht
- recreatie, toerisme, landschap en erfgoed - provincie Gelderland
- havenactiviteit, landbouw, infrastructuur en stadsontwikkeling - gemeente Wageningen
- waterveiligheid en dijkversterkingstactieken - Waterschap Vallei en Veluwe

In de bestuurlijk vastgestelde "Startnotitie Ambitie Grebbedijk 2015" staat beschreven welke functie de bouwstenen vervullen: "... de Bouwstenen die de input zullen omvatten voor de samenstelling van planalternatieven voor de dijkversterking conform het Plan van Aanpak in het kader van het HWBP. De vier gedefinieerde bouwstenen bestrijken samen de relevante technische en ruimtelijke ingrediënten die bij de versterkingsopgave aan de orde kunnen worden gesteld."

De gemeente Wageningen staat aan de lat voor het opstellen van de bouwsteen waar deze notitie de weergave is. Het proces van tot stand brengen van de bouwstenen gebeurt zorgvuldig. De wens en ambitie is uitdrukkelijk om alle relevante belanghebbende partijen hierbij te betrekken zodat het een optimale win-win kan opleveren: een positief resultaat voor omwonenden, voor bezoekers, voor natuurliefhebbers, voor overheden en waterschap. Op basis van die ambitie is de verwachting dat in 2020 een gedragen, gebiedsgericht en waterveilig plan (een 'voorkeursalternatief') zal kunnen worden opgeleverd.

Tenslotte: de gemeente Wageningen heeft klimaat en duurzaamheid, waaronder energietransitie, circulariteit en groen zeer hoog op de bestuurlijke en dagelijkse agenda staan. Dit impliceert dat, hoewel in de onderhavige notitie daaraan niet uitdrukkelijk aandacht besteed wordt, alle varianten en voorstellen dienen te worden bezien op hun positieve effect(en) op deze duurzaamheid en klimaat. In het vervolgtraject zal het een expliciet beoordelings- c.q. wegingscriterium moeten vormen. Wellicht dat een aanvullend onderzoek dat leidt tot de bouwsteen 'duurzaamheid' nu al in gang gezet zou kunnen worden.

Bestaande situatie

In het kader van de opstelling van de Bandbreedtestudie heeft de gemeente Wageningen in 2015 een uitgebreide inventarisatie van de bestaande situatie, middels een analyse van de ruimtelijke en functionele kwaliteit, laten uitvoeren. In het kader van deze bouwsteennotitie wordt volstaan met de weergave van de voornaamste uitkomsten van deze inventarisatie.

Gekozen is voor een benadering en analyse op basis van een vierdeling van het totale dijktra-

cé, waarbij binnen de vier afzonderlijke delen een grote mate van eenduidigheid aanwezig is.

De vier trajecten zijn:

- Grebbeberg – recreatiehaven (het meer agrarische deel – m.n. aan de 'landzijde');
- recreatiehaven – industriehaven (het overheersend bedrijfsmatig gebruikte deel);
- Pabstendam – Veerweg (het deel waar de stadsrand grenst aan de dijk);
- Veerweg – Wageningse Berg (het 'natuurlijk' deel).

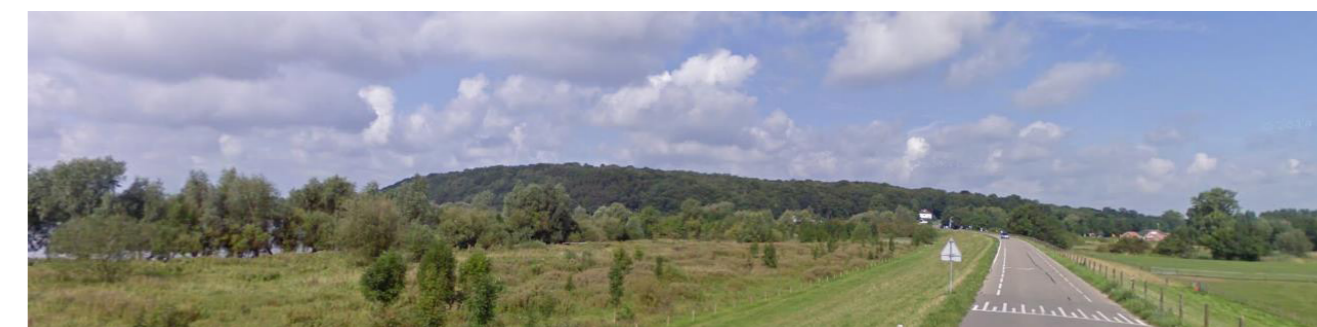
Traject Grebbeberg – recreatiehaven

Positief:

- ranke steile, smalle dijk
- overgang tussen hoog en laag
- zicht op uiterwaarden en agrarisch landschap
- fenomenaal zicht op Grebbeberg en vice versa

Minder positief:

- weinig mogelijkheden vanaf dijk uiterwaarden te benaderen
- auto toegankelijkheid van de dijk

Traject recreatiehaven – industriehaven

Positief:

- industrieel karakter
- skyline vanaf de Grebbedijk op afstand

Minder positief:

- beperkte visuele kwaliteit van de dijk, vooral karakter ontsluitingsweg
- chaotische verkeerssituatie, mede veroorzaakt door, in relatie tot de functie, (te) smal dijkprofiel
- skyline vanaf de Grebbedijk op afstand
- locatie noordzijde havenkom ('monument' – zie afbeelding hieronder)

Traject Pabstendam – Veerweg

Positief:

- herkenbare dijk, opgaand in hoogte
- bewoning met zicht over en langs de dijk
- zicht op uiterwaarden
- hoogwaardig verblijfs- en recreatief gebied (wandel, fiets etc.)

Minder positief:

- stad keert zich van dijk en rivierlandschap af
- weinig ervaarbaarheid van de dijk vanuit de stad
- slechts zeer beperkt functionele relaties tussen stad enerzijds en dijk en uiterwaarde anderzijds

Traject Veerweg – Wageningse Berg

Positief:

- relatie tussen dijk en enerzijds de uiterwaarden en anderzijds de Wageningse Berg
- bewoning met zicht over de dijk
- riant zicht over uiterwaarden
- intensief gebruikt, hoogwaardig verblijfs- en recreatief gebied (wandel, fiets etc.)

Minder positief:

- weinig erfahrbaarheid van de rivier door zeer grote maat van de uiterwaarden
- soms (te) intensief gebruik van het traject ten behoeve van sport en recreatie

Beleidsmatige en programmatische omgeving

Door de raad vastgestelde kaders die relatie houden met de Grebbedijk en directe omgeving

*Structuurvisie
(vastgesteld door de raad 2013)*

De volgende teksten gaan over Grebbedijk:

Hoofdstuk 3, Visie 2025

De basiskwaliteit op orde, onder duurzaamheid en klimaatneutraal: De klimaatadaptatie zal zo gevolgen hebben voor de ruimtelijke inrichting van de stad. Een belangrijke ontwikkeling in dit kader is de mogelijke omvorming van de Grebbedijk tot een Deltadijk. De Grebbedijk zal robuuster en stabielere moeten worden. Deze versterking kan worden gekoppeld aan lokale wensen zoals de kwaliteitsverbetering van de kop van de Rijnhaven, de verplaatsing van de recreatiehaven richting het centrum, aanleg kanaal voor recreatievaart en natuurontwikkeling, het uitbreiden van het recreatieve routenetwerk, het maken van een verbinding met de binnenstad en Revitalisering¹ Industrieweg e.o., Nudepark en Rijnhaven.

Hoofdstuk 4, Visie 2025: focus op vier ambities

a open, sociale en culturele stad
Ook de zuidwestelijke rand van het centrum vraagt om een impuls. Wageningen richt zich in de toekomst sterker op de kwaliteiten van de Rijn en de Grebbedijk 5. Een belangrijk aandachtspunt is de hoek Grebbedijk, Rijnhaven en Costerweg. De potentiële kwaliteit van de

¹ T.a.v. 'Revitalisering': in de diverse beleidsstukken wordt gesproken over 'revitalisering Industrieweg e.o.' Dit is ten tijde van verschijnen desbetreffend beleidsstuk juist. Inmiddels (sep. 2017) is deze revitalisering afgerond.

ligging aan de Grebbedijk en de Rijn wordt niet zichtbaar in de stad. Juist waar de binnenstad de Grebbedijk en de uitwaarden raakt, domineren een ingewikkelde verkeersknoop en vervallen bebouwing het beeld. Het stuk Grebbedijk langs de Rijnhaven valt door de stenige uitstraling en het zware vrachtverkeer uit de toon binnen de groene route tussen Grebbeberg en Wageningse Berg. De kop van de haven kan worden ontwikkeld voor recreatie en/of toerisme. De Grebbedijk kan hiermee een aantrekkelijkere recreatieve route worden, waarbij tegelijkertijd een betere verbinding tussen de uiterwaarden en de binnenstad kan worden gerealiseerd. Dit vraagt om een gebiedsgerichte aanpak. De ontwikkeling van de Deltadijk kan de aanjager zijn voor deze ontwikkelingen.

b stad der bevrijding
De gemeente zet in op duidelijke routes tussen de Wageningse Berg, het centrum en de Grebbedijk, goede duidelijke recreatieve routes van 5 mei plein / Generaal Foulkesweg, via zuidelijke deel binnenstad naar de kop van Rijnhaven en biedt planologische ruimte voor extra kwalitatieve horeca.

c productief stad en land
1. Rijnhaven
Rijnhaven als grote binnenhaven heeft een belangrijke functie voor Food Valley. Een goede afwikkeling van het bijbehorende vrachtverkeer blijft een belangrijk aandachtspunt. De Grebbedijk als landschappelijk, recreatief lint is ter hoogte van de Rijnhaven onaantrekkelijk en de ontsluitingsstructuur is niet optimaal. Eventuele aanpassingen aan de Grebbedijk in het kader van het Deltaprogramma kunnen bijdragen aan een oplossing voor het ontsluitingsprobleem en tevens de Grebbedijk als recreatieve

Onderdeel strategische zone	Projecten
Kennisas / landschap	Nijenoord Allee
	Mansholtlaan
	Vrije busbaan op campus
	Aansluiting vrije busbaan op bestaand wegennet
	Campus De Born
Linten (historisch en ontbrekende schakels)	Future Center
	Nieuwe fietsverbindingen
	Ontbrekende schakels in linten herstellen Gebiedsontwikkelingen herstel linten
Noordrand centrum	Kirpestein
	Duivendaal
	Stationsstraat e.o. SNS-bank en herstel stadsgrachten
	Stadsbrink
	Lawickse Hof
Nude(parken) / Rijnhaven	Kop Rijnhaven
	Nude woongebied
	Nudestrip
	Revitalisering Industrieweg eo Nudepark en haven, openbaar gebied
	Costerweg 65
	Rijn-businesspark
	Versterken Deltadijk
	Verbeteren ontsluiting rijnhaven ism Deltadijk
	Uitbreiden/verbeteren recreatieve route ism Deltadijk
	Verplaatsen recreatiehaven richting centrum
Verbinding binnenstad/deltadijk realiseren	
Projecten die geen onderdeel zijn van een strategische zone	Patrimonium en omgeving
	Braakakkerweg
	Julianastraat
	Plantenveredeling
	DMP (eventueel herprogrammeren)
	Kortenoord
	Veerweg 121
	Torckdael
	Ireneschool
	De Dreijen
	Tropische Kas
	Marijkeweg 29
	Noordelijke ecologische verbindingzone

Projectenlijst structuurvisie

structuur versterken. Dit alles vraagt om een integrale gebiedsvisie voor dit deel van de stad. Hierin zal aandacht besteed moeten worden aan:

- Economische vitaliteit van de bedrijventerreinen
- Deltadijk als aanjager
- Revitalisering² Industrieweg e.o., Nudepark en Rijnhaven
- Versterking Rijnhaven waarin de kansen voor, kadegebonden bedrijvigheid en de pleziervaart worden geoptimaliseerd.
- Verbetering ontsluitingsstructuur bedrijven-terreinen
- Recreatieve verbinding Grebbedijk versterken: Limes-route
- Route Kortenoord - centrum versterken
- Costerweg: ruimte voor bedrijfsverzamelgebouwen en woonwerkcombinaties.

2. Uiterwaarden, beleef de oerkracht Zonering

De uitwaarden vormen met de rivier één geheel. De landschappelijke gradiënten liggen parallel aan de rivier, van laag-dynamisch, hoog en droog tot hoog-dynamisch, laag en nat. Behalve natuurontwikkeling, het creëren van ruimte voor de rivier of het graven van een kanaal voor de recreatievaart (bij de Rijnhaven), is verdere ruimtelijke ontwikkeling niet aan de orde in de uiterwaarden. Het gebied rond de Rijnhaven en de jachthaven kent een meer stedelijk gebruik. Voor het hele rivierengebied geldt wet- en regelgeving met betrekking tot de ecologische waarden en waterbeheer.

Binnenveld

Indien natuurcompensatie nodig is in verband met het versterken van de Grebbedijk, biedt het Binnenveld hier eventueel ook mogelijkheden voor.

Nudepark en Rijnhaven

(Het betreffen meerdere, losse projecten die alle deel uitmaken van de strategische zone Nude (parken)/Rijnhaven. De ruimtelijke en programmatische kaders zijn nog niet volledig in beeld. Deze kristalliseren de komende tijd uit, al dan niet in het revitaliseringsplan of gebiedsuitwerking. Nu wordt volstaan met een opsomming van mogelijke projecten binnen deze strategische zone.)

De opgave

- Revitalisering van woon- en werkgebied en uitbreiden werkgebied
- Verbinden haven en centrum
- Verbetering landschappelijke inpassing
- Koppeling met project Deltadijk, zoeken naar koppelingmogelijkheden

Kader structuurvisie

- Onderdeel van Strategische zone: Nude(parken) / Rijnhaven
- Ligging in stedelijke wijk, wijkstrategie: vitaliseren

Ruimtelijk kader

- Kwalitatieve-recreatieve versterking Kop Haven en Herontwikkeling driehoek Nude, Grebbedijk en Havenafweg (17)
- Herstructurering woongebied (18)
- Revitalisering¹, herstructurering Nudestrip (19)
- Revitalisering² Industrieweg e.o. Nudepark en haven (20)
- Ontwikkeling / bebouwing Costerweg 65 (21)
- Ontwikkeling Rijn- businesspark (22)

Rollen en verantwoordelijkheid

- Gezamenlijke opgave van verschillende partijen, die ieder
- voor hun deel een actieve ontwikkelende rol hebben
- Gemeente: Verleiden door investeringen in de openbare ruimte
- Ontwikkelaar(s): Ontwikkelen

Financiën (overheidsinvesteringen)

- Verbetering openbare gebied

Uitwerking

- Nog onbekend

Periode

- Middellange termijn
- Indicatief: 2016 – 2025 e.v.

Nude(parken) en Rijnhaven | Versterken Deltadijk (23)

incl. Verbetering ontsluiting Rijnhaven en Oost-westelijke fietsroute

De opgave

- Versterking Deltadijk en meekoppeling verbetering ontsluiting en revitalisering bedrijventerrein

Kader structuurvisie

- Onderdeel van Strategische zone: Nude, Nudeparken / Rijnhaven

Ruimtelijk kader

- Landschappelijke inpassing van Deltadijk

Rollen en verantwoordelijkheid

- Gemeente: Verleiden
- Andere overheden: Ontwikkelen

Financiën (overheidsinvesteringen)

- Waar mogelijk werk met werk maken.
- Investeringen zijn nog niet concreet benoemd en hangen af van de werkzaamheden voor realisatie van de Deltadijk.

Uitwerking

- Nog onbekend

Periode

- Middellange termijn
- Indicatief: 2016 – 2025 e.v.

*Groenbeleidsplan
(beslispunten vastgesteld door de raad, maart 2017; hele groenbeleidsplan vastgesteld door college juni 2017)*

Die delen van het Groenbeleidsplan die enigszins raken aan de ontwikkeling van de Grebbedijk zijn omschreven in de onderdelen binnestad en bedrijfsparken en industrieterreinen. Het Groenbeleidsplan gaat over het stedelijk gebied van Wageningen en doet geen uitspraken over de uiterwaarden. Algemeen beleid voor deze bedrijfsterreinen en industriepark is dat een groene omgeving belangrijk is, zowel voor de werknemers als voor de uitstraling van de bedrijven. Op een aantal plekken is meer groen gewenst. Het gaat om aspecten die op inrichtingsniveau meegenomen kunnen worden bij de uitwerking van het voorkeursalternatief, maar niet zozeer nu als 'grotere' ambities, gekoppeld aan de dijkversterking.

*Haven
(Raadsbesluit, kaders actualisering bestemmingsplan Havengebied, nov. 2011)*

1. Vast te stellen dat de doelstelling is het vaststellen van een nieuw bestemmingsplan voor het havengebied, zodanig dat uiterlijk op 16 april 2013 een herziening van dit plan door de raad moet zijn vastgesteld;
2. Voor het op te stellen bestemmingsplan aan te sluiten bij de maximale variant uit het rapport 'De voortuin van Wageningen', het bestemmingsplan 'Havengebied 2002' en de wensen van de gebruikers van het gebied voor zover mogelijk en passend binnen de wettelijke kaders;
3. De op de kaart (bijlage II) aangegeven projectgrenzen vast te stellen;
4. Vast te stellen dat de kaders zijn:
 1. Uitgangspunt is een conserverend bestemmingsplan passend binnen de Beleidslijn Grote Rivieren;
 2. Voor alle huidige gebruikers wordt een uitbreiding van 10% ten opzichte van de huidige bebouwing toegestaan. Dit betekent dat 10% van het volume van een gebouw (ruimtelijke eenheid) mag worden uitgebreid, waarbij tegelijkertijd het bebouwd oppervlak (projectie op maaiveld) niet mag toenemen met meer dan 10%. Wanneer sprake is van meerdere ruimtelijke eenheden, mag de 10% per gebouw niet opgeteld worden om op één locatie een grotere uitbreiding te realiseren;
 3. De wensen van Rijnvallei die binnen het vigerende bestemmingsplan Havengebied, de partiële herziening "Uitbreiding Rijnvallei" en de 10% uitbreiding vallen, worden meegenomen in dit bestemmingsplan. Voor de resterende uitbreidingswensen van Rijnvallei wordt een aparte procedure doorlopen, die start met het kostenverhaal en het opstellen van kaders.

4. In het bestemmingsplan wordt vastgelegd dat voor een omgevingsvergunning instemming van Rijkswaterstaat nodig is op basis van beleidslijn Grote Rivieren.
5. Reeds verleende vergunningen worden meegenomen in het bestemmingsplan.
6. a. De door roei- en zeilvereniging VADA gewenste uitbreiding van het terras wordt niet opgenomen in het bestemmingsplan; b. De door VADA gewenste nieuwe horecavergunning wordt niet meegenomen in het bestemmingsplan. De kantine van VADA wordt niet bestemd als 'horeca'. c. De gerealiseerde kanoloods van VADA wordt gelegaliseerd in het bestemmingsplan.
7. Voor locatie 't Stek wordt een bestemmingsfunctie (riviergebonden) opgenomen die past binnen het gebied. Voor het totale terrein wordt een bebouwingspercentage van 50% opgenomen en een maximale bouwhoogte van 10 meter conform het huidige bestemmingsplan.
8. a. Voor betoncentrale EBC wordt geen wijzigingsbevoegdheid opgenomen. Binnen de bestemmingsplanperiode van 10 jaar is er geen concreet zicht op verplaatsing van het bedrijf. Als verplaatsing zich toch binnen deze periode voordoet, wordt het bestemmingsplan herzien. b. Voor een deel van de gronden van de voormalige asfaltcentrale is een gebruiksovereenkomst voor bepaalde tijd gesloten met EBC. Dit deel van de gronden wordt bestemd conform huidige gebruik. De overige grond krijgt de bestemming 'natuur en recreatie'.
9. Tankopslagbedrijf North Sea Group wordt bestemd conform huidig gebruik.
10. Op grond van Beleidslijn Grote Rivieren zijn alleen 'riviergebonden' bedrijven toegestaan. Matthëus is geen riviergebonden bedrijf. Dit bedrijf zal op een passende wijze

- in het bestemmingsplan opgenomen.
11. Rijkswaterstaat steunpunt de Taats wordt bestemd conform huidig gebruik.
12. W.S.R. Argo wordt bestemd conform huidig gebruik.
13. De huidige hoogte van de Grebbedijk wordt opgenomen in het bestemmingsplan (11,80 – 13,10 meter +NAP)
14. Het braakliggende gebied ten westen van de voormalige asfaltcentrale met de bestemming 'bedrijfsdoeleinden' klasse C is gedeeltelijk in gebruik bij Van Leusden. Dit deel van de gronden wordt bestemd conform het huidige gebruik. Het overige gedeelte krijgt in het nieuwe bestemmingsplan de bestemming 'natuur en recreatie'.
15. De aanleg van voorzieningen ter hoogte van de monding van de haven ten behoeve van de ecologische hoofdstructuur (de ecologische verbinding Veluwe - Blauwe Kamer) wordt vastgelegd in het bestemmingsplan als bestemming 'Natuur'.
16. De aanleg van de afmeervoorzieningen langs het havenkanaal wordt vastgelegd in het bestemmingsplan.
17. De aanleg van nieuwe kades langs de noordoever wordt vastgelegd in het bestemmingsplan.
18. In het bestemmingsplan wordt rekening houden met de begrenzingen en het beheerplan Natura 2000.
19. De bestaande industrie geluidzone van 50 dB(A) wordt aangepast. Als uit de voortoets of uit andere milieuonderzoeken blijkt dat dat mogelijk is en dat de bestaande bedrijven in hun bedrijfsvoering niet worden belemmerd.
20. In het bestemmingsplan moet worden aangetoond dat de toegestane uitbreiding (10%) afgewikkeld kan worden binnen de bestaande hoofdwegenstructuur.
21. Ten behoeve van de bestemmingsplanherziening worden de volgende milieuonder-

- zoeken uitgevoerd: bodem, natuurtoets, Voortoets Natura2000, externe veiligheid, geluid, luchtkwaliteit. De toegestane uitbreidingen hangen af van de uitkomsten van deze onderzoeken. Daarnaast dient voor alle plannen tevens rekening te worden gehouden met de aspecten landschap, cultuurhistorie, archeologie, water en klimaatbeleid.
22. M.e.r. plicht (milieueffectrapportage). Het bestemmingsplan mag geen significante effecten hebben op het nabij gelegen Natura2000 gebied. Hiervoor wordt Voortoets Natuurbeschermingswet uitgevoerd. Voor plannen waarvoor een passende beoordeling moet worden uitgevoerd geldt dat deze m.e.r.-plichtig zijn.
23. Het aspect cultuurhistorie moet vanaf 1 januari 2012 verplicht worden beschreven in een bestemmingsplan. Hiervoor moeten het havengebouw en pompgemaal aan de Pabstsendam (Rijksmonument) beschouwd worden.

*Bestemmingsplan buitengebied
(Onherroepelijk d.d. 11-06-2014, vastgesteld
door de raad augustus 2013)*

De uiterwaarden, inclusief de dijk, exclusief de haven, recreatiehaven en havenkanaal, zijn opgenomen in het bestemmingsplan buitengebied.

*Plan van aanpak Verkenningsfase Grebbedijk
(Vast te stellen op 27 september 2017)*

In het Plan van aanpak Verkenningsfase Grebbedijk is onder meer onderstaande tekst met betrekking tot de ambitie van de gemeente Wageningen opgenomen.

Gemeente Wageningen:

De gemeente heeft de ambitie om de versterking van de Grebbedijk te koppelen aan lokale wensen zoals de kwaliteitsverbetering van de kop van de Rijnhaven, de verplaatsing van de recreatiehaven richting het centrum, het uitbreiden van het recreatieve routenetwerk, het maken van een verbinding van de uiterwaarden en de haven met de binnenstad en de revitalisering¹ van de Industrieweg e.o., het Nudepark en de Rijnhaven.

Ook de zuidwestelijke rand van het centrum vraagt om een impuls. Wageningen richt zich in de toekomst sterker op de kwaliteiten van de Rijn en de Grebbedijk. Een belangrijk aandachtspunt is de hoek Grebbedijk, Rijnhaven en Costerweg. De potentiële kwaliteit van de ligging aan de Grebbedijk en de Rijn wordt niet zichtbaar in de stad. Juist waar de binnenstad de Grebbedijk en de uitwaarden raakt, domineren een ingewikkelde verkeersknoop en vervalven bebouwing het beeld. Het stuk Grebbedijk langs de Rijnhaven valt door de stenige uitstraling en het zware vrachtverkeer uit de toon binnen de groene route tussen Grebbeberg en Wageningse Berg.

De kop van de haven kan worden ontwikkeld voor recreatie en/of toerisme. De Grebbedijk kan hiermee een aantrekkelijkere recreatieve route worden, waarbij tegelijkertijd een betere verbinding tussen de uiterwaarden en de binnenstad kan worden gerealiseerd. Dit vraagt om een gebiedsgerichte aanpak. De ontwik-

¹ T.a.v. revitalisering zie voetnoot 1 pag. 17

keling van de Grebbedijk kan de aanjager zijn voor deze ontwikkelingen.

Vanuit Wageningen 'Stad der bevrijding' zet de gemeente in op duidelijke routes tussen de Wageningse Berg, het centrum en de Grebbedijk, goede duidelijke recreatieve routes van het 5 mei plein / Generaal Foulkesweg, via het zuidelijke deel binnenstad naar de kop van Rijnhaven en biedt planologische ruimte voor extra kwalitatieve horeca.

Gebiedsambities

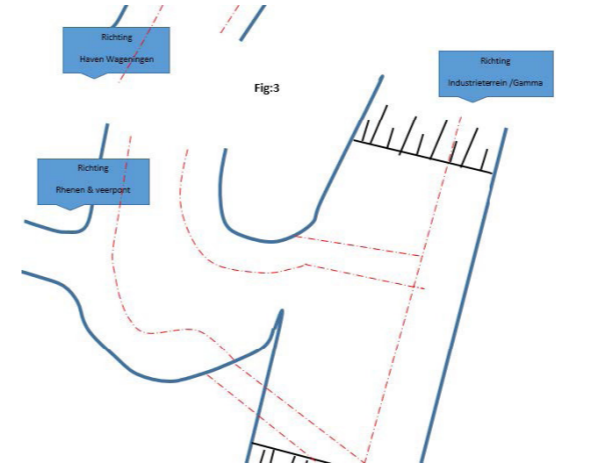
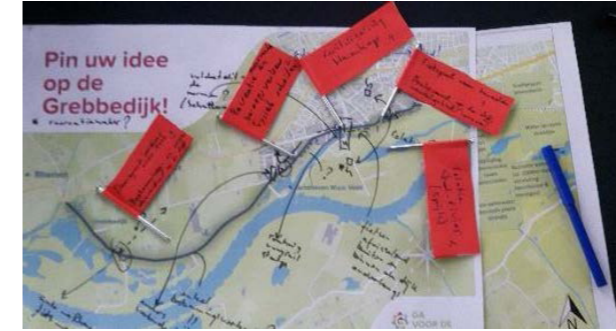
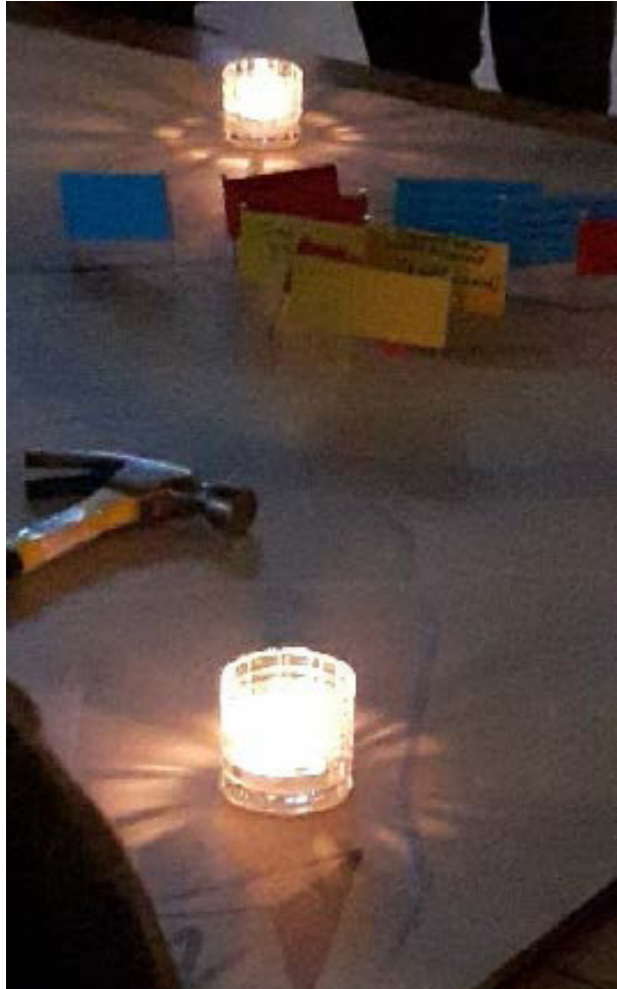
De landschappelijke en recreatieve waarde van het uiterwaardengebied moet beleefbaarder worden in de stad. 'Stad aan de rivier', is een belangrijk selling point in de recreatief toeristische profilering van Wageningen.

Vanuit Wageningen productief Stad en Land wordt ingezet op de Rijnhaven als grote binnenhaven die een belangrijke functie heeft voor Food Valley. Een goede afwikkeling van het bijbehorende vrachtverkeer blijft een belangrijk aandachtspunt.

Indien natuurcompensatie nodig is in verband met het versterken van de Grebbedijk, biedt het Binnenveld hier eventueel mogelijkheden voor.

Huidige activiteiten, op korte termijn geplande activiteiten:

1. Zuidkant haven leeg maken en teruggeven aan de natuur en/of recreatie. Dit betekent verplaatsen van huidige bedrijven EBC en Vink/ Van Leusden naar elders;
2. Vink/ Van Leusden wil graag verhuizen naar het Stek (nieuwste kade industriehaven) inclusief hun huidige transportbedrijf op de hoek Costerweg/ Nude. De huur- en koop overeenkomst wordt op dit moment opgesteld in combinatie met afspraken over herontwikkeling van hun huidige perceel op de hoek van de Costerweg/ Nude;
3. Herontwikkeling bouwval Grebbedijk 6. Er ligt een verzoek vanuit de gemeente bij de Rijksdienst of het gebouw van de Rijksmonumentenlijst af gehaald kan worden. Dit om de mogelijkheden voor een nieuwe ontwikkeling kansrijker te maken;
4. Relatie Binnenstad en uiterwaarden vanaf het Bowlespark richting Grebbedijk versterken.

Het proces

Deze bouwsteen 'Havenactiviteit, landbouw, infrastructuur en stadsontwikkeling' is gestart met een herijking van en herbezinning op de inhoud van de Bandbreedtestudie uit 2015. Tevens zijn de bestuurlijke kaders doorgelicht en is geanalyseerd hoe om te gaan met stand beleid zoals verwoord in de Structuurvisie. Daarnaast is in de totstandkoming gebruik gemaakt van de input van de intensieve contacten met bewoners, gebruikers, overheden (beleidsambtenaren en anderszins) en bestuurders.

Op een groot aantal momenten gedurende het tweede kwartaal van 2017 is sprake van formele bijeenkomsten waar in gezamenlijkheid is gewerkt aan het leveren van input voor deze bouwsteen. Het betreft de hiernaaste genoemde bijeenkomsten.

Gedurende deze sessies, ter voorbereiding daarvan en ook na afloop, is op velerlei wijzen input geleverd: verbaal, middels 'sticker-sessies', mails etc. Ook complete planvoorstellen, soms zelfs zeer gedetailleerd, zijn aangeleverd en doorgesproken.

Alle betrokkenen was vooraf bekend dat er geen sprake was van een planvormings- en inspraakproces maar dat input werd gevraagd en besproken als onderdeel van de inventarisatiefase binnen een meer uitgebreid planvormingstraject. De geëigende inspraakmomenten en gremia komen in later stadium aan de orde.

12 april
Ontmoeting met 'dijkdenkers' t.b.v. alle bouwstenen

20 april
Afstemmen met partners in Procesgroep

24 april
Afstemmen met collega's gemeentelijk

25 april
Overleg met provincie Gelderland

10 mei
Dijkdenkersoverleg t.b.v. bouwsteen

11 mei
Vervolg-afstemming met collega's gemeentelijk

18 mei
Afstemming bestemmingsplanplus, Grebbedijk intern gemeentelijk

22 juni
Tussenpeiling: afstemming tussen de verschillende bouwstenen

30 juni
Vervolgafpraak met dijkdenkers t.b.v. bouwsteen

Havenactiviteit

Het functioneren van de industriehaven is voor Wageningen en de regio van het grootste belang. Het dijkversterkingsproject mag en kan hiermee niet op gespannen voet (komen te) staan.

Het besluit tot verplaatsing van de bedrijven op de zuidoostelijke oever/wal van de industriehaven is genomen en in uitvoering. Een belangrijk deel van de daar aanwezige bedrijven (Vink, van Leusden) is reeds vertrokken.

De bedrijvenstrook aan de noordwestzijde van de havenkom blijft gehandhaafd. Binnen de strook wordt gezocht naar uitbreidingsruimte. In het kader van het dijkversterkingsproject dient hiervoor in het bijzonder aandacht te bestaan.

Momenteel is voor de industriehaven (en directe omgeving) een bestemmingsplan in voorbereiding. De intentie van partijen is om te kijken of er sprake kan zijn van synergie tussen de activiteiten in het kader van de onderhavige dijkversterking en de opstelling van het bestemmingsplan.

Kansen, ideeën en varianten

Landbouw

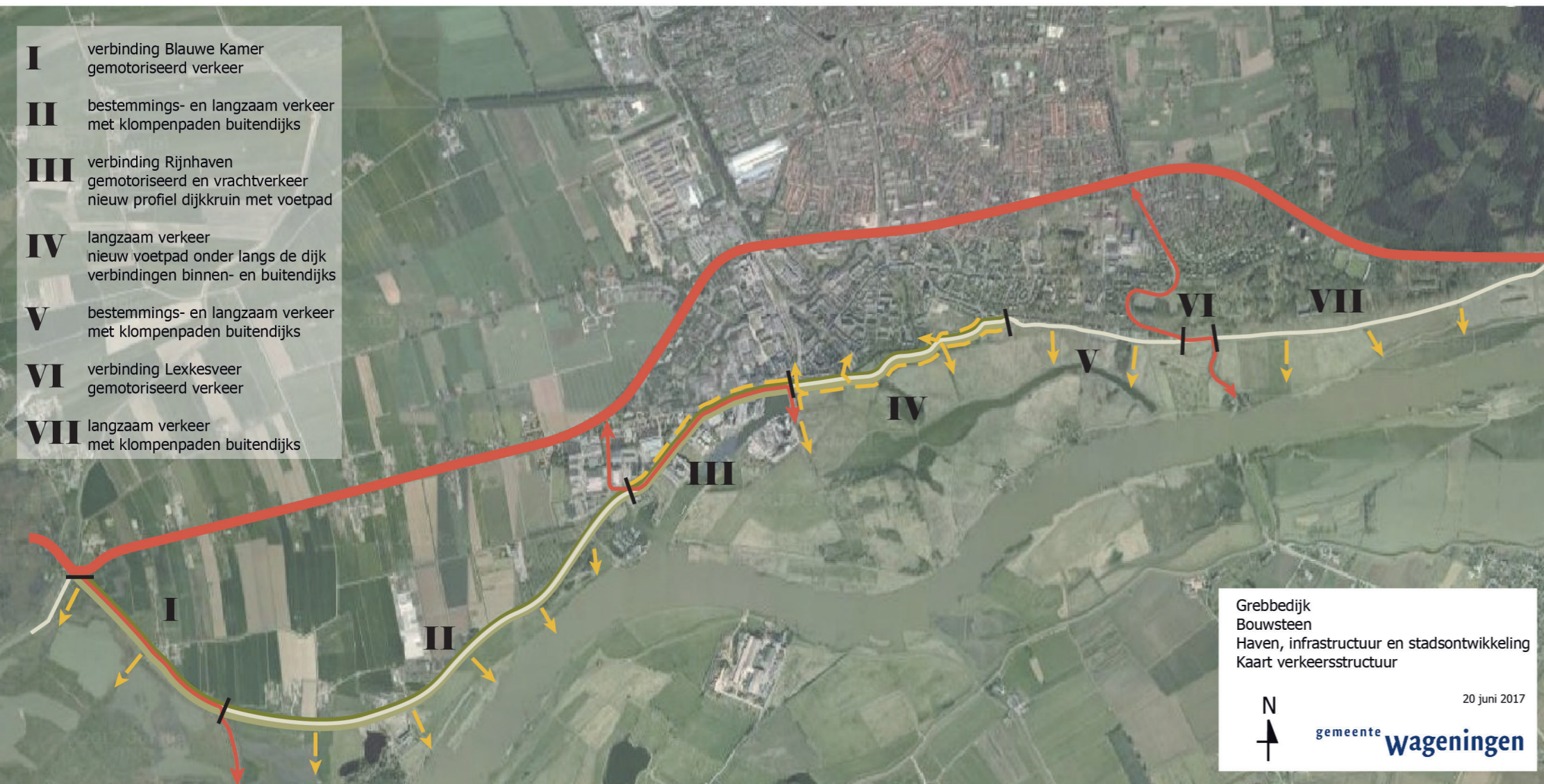
De landbouw speelt binnen het gebied waar dijkversterking aan de orde is een ondergeschikte rol. Dit geldt niet voor het (plan) gebiedsdeel gelegen tussen Grebbedijk en de provinciale weg Nude-Lawickse Allee – het landinwaarts gelegen deel.

De aard van de aanwezige agrarische activiteit is zeer divers: grasland (voor intensieve en extensieve begrazing door vee), enige akkerbouw en tuinbouw/boomgaarden.

Daar waar dijkversterking en de agrarische functie elkaar ontmoeten dient rekening gehouden te worden met de volgende uitgangspunten:

- In de uiterwaarden ("buitendijks") heeft voortgaande natuurontwikkeling prioriteit. Eventueel agrarisch medegebruik is daar te gast.
- Landinwaarts ("binnendijks") blijft de agrarische functie hoofdbestemming.
- Indien er sprake is van noodzaak tot natuurcompensatie kan deze ook gezocht worden in het Binnenveld.

Als er als gevolg van dijkversterkingsactiviteit de noodzaak ontstaat van grondverwerving treedt het 'normale' grondverwervingsproces in werking.

Infrastructuur

Over de gehele lengte van de Grebbedijk worden op het gebied van infrastructuur kwaliteiten en problemen benoemd:

- aanwezigheid van gemotoriseerd verkeer waar dat minder wenselijk is;
- aanwezigheid van vrachtverkeer waar dat conflicteert met andere weggebruikers;
- menging van verschillende weggebruikers/verkeerssoorten binnen een te krap wegprofiel;
- problematische aansluitingen;
- te grote gebruiksdruk - vaak heeft men het dan over 'sportief-recreatief gebruik' van de dijk (denk aan wielrenners in groepsverband);
- gevaarlijke situaties als gevolg van kruising van 'ongelijkwaardige' weggebruikers.

In deze paragraaf worden, opgedeeld in min of meer logische trajectdelen, aandachtspunten en mogelijkheden voor aanpak, behandeld.

Via trajectdeel I wordt het gemotoriseerd verkeer vanaf de veerpont Opheusden - Wageningen afgewikkeld.

Met de herinrichting die gevolg is van de dijkversterking moet bereikt worden dat de relatie tussen provinciale weg en veerdam Blauwe Kamer gelegd wordt via de Grebbedijk in westelijke richting. Het kiezen voor de richting Wageningen op de Grebbedijk vanaf Blauwe Kamer moet worden 'ontmoedigd' of onmogelijk gemaakt.

Aandachtspunt vormt de ligging van de weggedeelten ten behoeve van de verschillende gebruikers ten opzichte van elkaar, de indeling van het weg- c.q. dijkprofiel, en de situering en vormgeving van opgangen richting uiterwaarde.

Vanuit betrokkenen is aangegeven dat er op 'piekmomenten' een te grote parkeerdruk bestaat op het gebied van Blauwe Kamer, restaurant en veersteiger. Deze druk ontstaat mede door wandelaars die de natuur in de uiterwaarden gaan verkennen en hier hun auto neerzetten. Onderzocht zou kunnen worden of, in samenhang met de dijkversterking, ter hoogte van de toegang tot de Blauwe Kamer vanaf de Grebbedijk hiervoor ruimte gecreëerd zou kunnen worden.

Over trajectdeel II moet het gemotoriseerd verkeer worden ontmoedigd/verboden – met uitzondering van bestemmingsverkeer. De inrichting dient daar op te worden afgestemd. Aandachtspunt vormt de situering van fietspad op het dijkprofiel: onderlangs, bovenop, binnendijks of buitendijks. Hetzelfde geldt voor het recreatief-sportieve gebruik en de voetgangers. Bekeken dient worden of over dit trajectdeel meer ontsluitingen richting uiterwaarde kunnen worden gerealiseerd.

Voornaamste uitdaging bij trajectdeel III vormt de vraag hoe om te gaan met het aanwezige, zeer zware, bedrijfsmatige vrachtverkeer. Het dijkprofiel – dat hier overigens nauwelijks als zodanig herkenbaar is – dient daarop te worden aangepast, verbreed (?). De aansluitingen van dit trajectdeel op het hoofdwegennet van Wageningen (Nudepark e.o.) vraagt sterke aandacht. Conflicten tussen gemotoriseerd verkeer, fietsers en voetgangers moeten worden aangepakt. Verkeersveiligheid is voor dit trajectdeel een belangrijk item.

Trajectdeel V wordt ingericht als fietsstraat¹; louter gemotoriseerd verkeer voor aanwonenden (bestemmingsverkeer) is hier toegestaan. De inrichting dient daarop te worden aangepast. Ook voor dit deel geldt dat de druk op de ruimte als gevolg van intensief sportief-recreatief gebruik groot is; mede om die reden dient aandacht uit te gaan naar het scheiden van voetverkeer en overige gebruikers. De voorkeur gaat uit naar het situeren van een pad aan de buitendijkse zijde. Deze zou tevens aanleiding kunnen vormen voor het situeren van paden die de uiterwaarde meer ontsluiten.

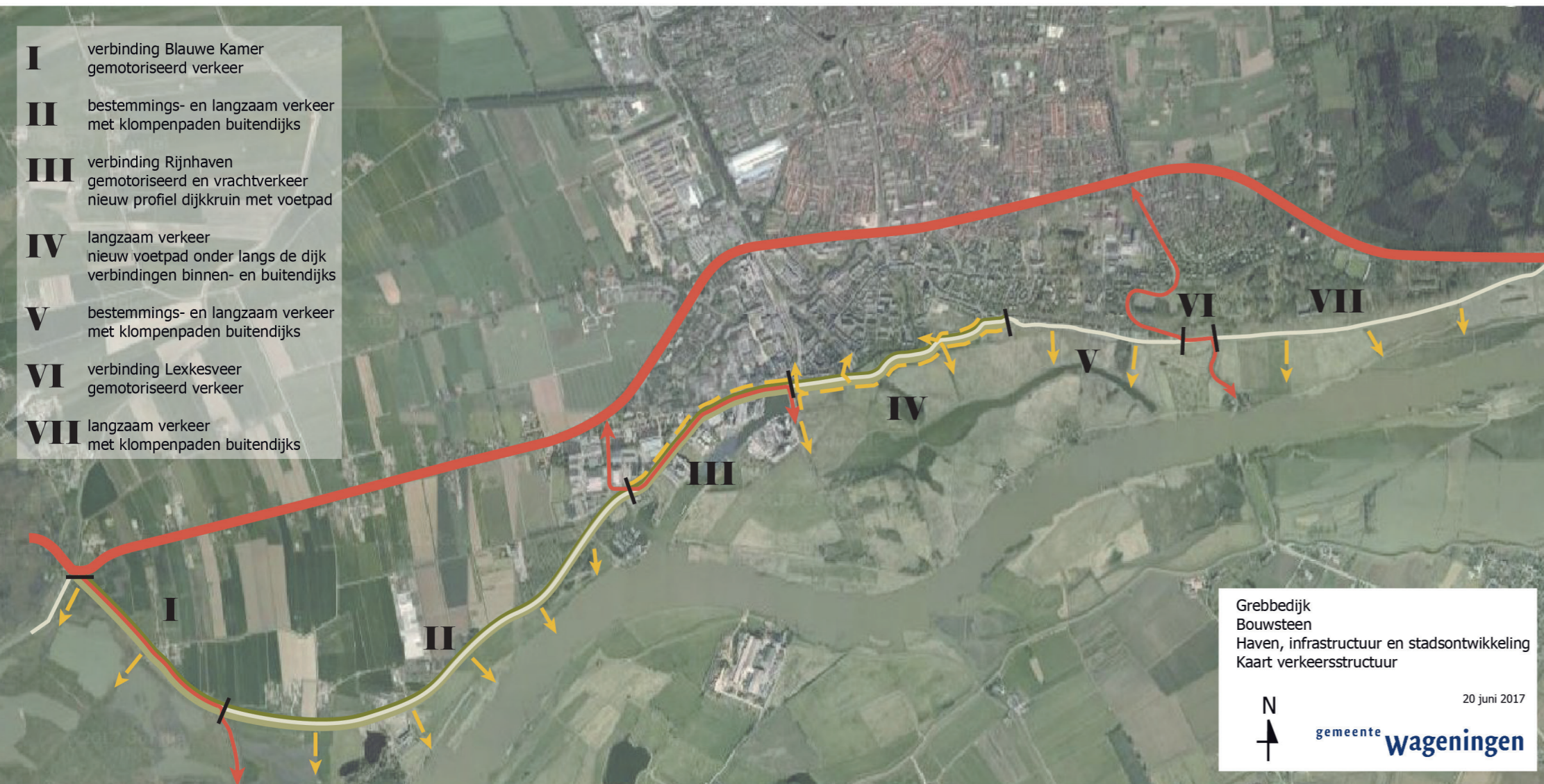
Inrichting van trajectdeel IV baseren op:

- louter langzaam verkeer;
- dus geen gemotoriseerd verkeer; ook niet op twee wielen;
- scheiding/onderscheid aanbrengen tussen fietsers en voetgangers ?
- aandacht voor sportief-recreatief medegebruik !
- toegang tot aanliggende uiterwaarde ?

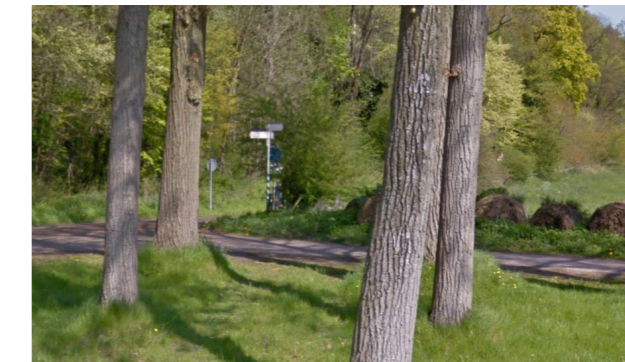
Voor dit trajectdeel geldt dat in het bijzonder aandacht moet uitgaan naar de relatie tussen enerzijds stad en anderzijds rivier en uiterwaarde, de aard en omvang daarvan, de situering en de vormgeving.

¹ Dit zal medio 2018 zijn gerealiseerd

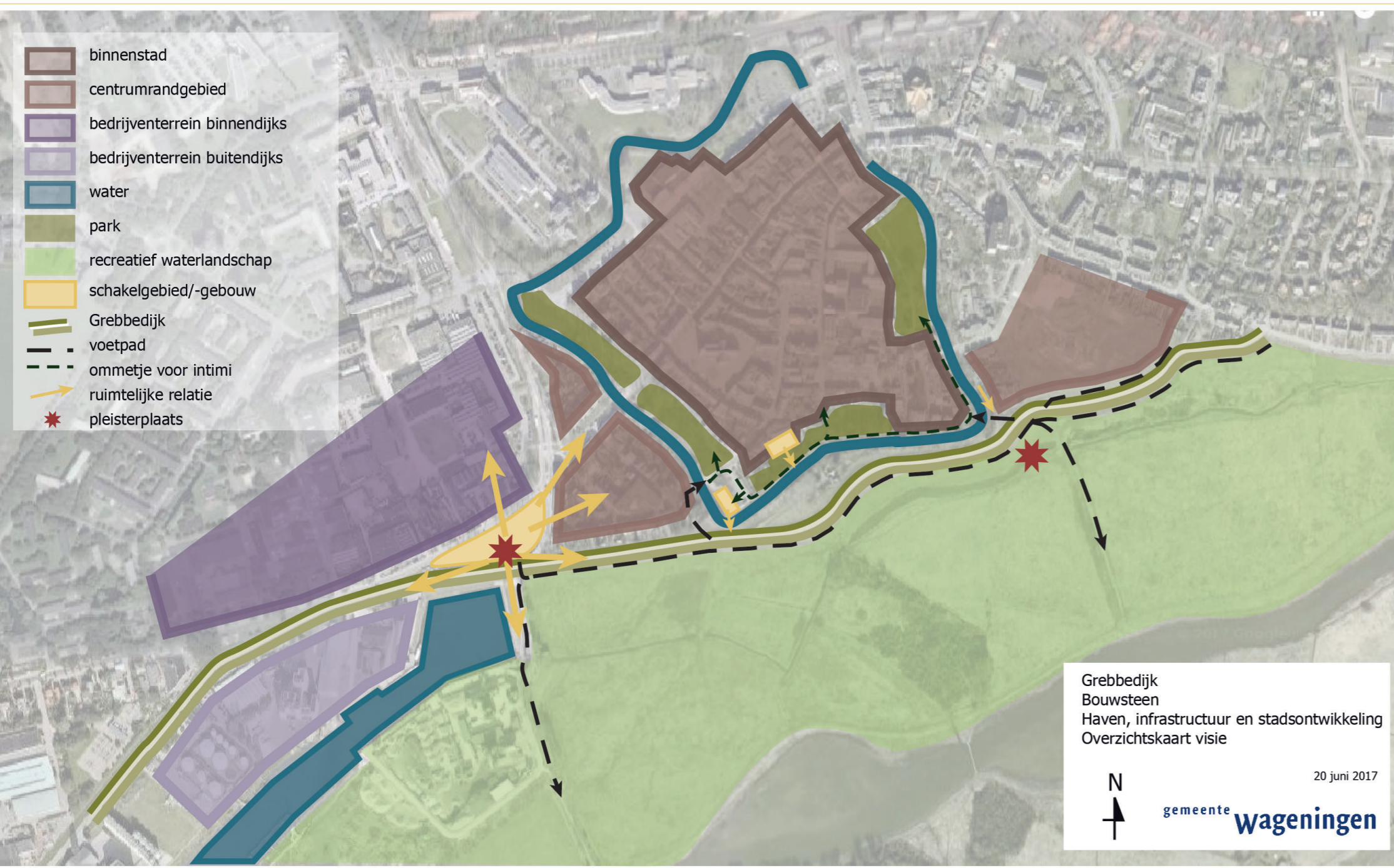

Alle verkeer naar en van het Lexkesveer dient via trajectdeel VI te worden geleid richting omringend wegennet (Westbergweg-Diedenweg)¹. Gemotoriseerd verkeer richting Grebbedijk (hier Veerweg geheten) of Onderlangs dient onmogelijk gemaakt te worden. Binnen het profiel moet een duidelijke indeling worden gecreëerd ten behoeve van de verschillende weggebruikers.

Trajectdeel VII blijft qua profiel en gebruik ongewijzigd: het is en blijft een fietspad waar overig langzaam verkeer welkom is.

¹ Ook dit zal medio 2018 zijn uitgevoerd

Stadsontwikkeling

De opinie dat de relatie tussen Wageningen en de rivier met uiterwaarden een enorme positieve potentie van de stad is, doch zeer onvoldoende uitgebuit wordt, wordt alom geventileerd. "De stad keert zich met rug naar de rivier."

Gekeken is naar situaties en locaties waar mogelijkheden liggen hier een versterking van de relatie tot stand te brengen. Drie locaties zijn genoemd; deze worden hieropvolgend behandeld.

De 'Kop van de Haven' vormt het punt waar stad en haven elkaar potentieel het meest intensief kunnen ontmoeten. De locatie, gelegen tussen Havenafweg, Grebbedijk en Nude kan een belangrijk schakelpunt worden. Daarbij heeft het een omvang die talloze mogelijkheden en bestemmingen toestaat. Dit staat overigens op gespannen voet met de (on)mogelijkheden als gevolg van de nabijheid van de industriehaven met zijn milieu-effecten en -uitstraling.

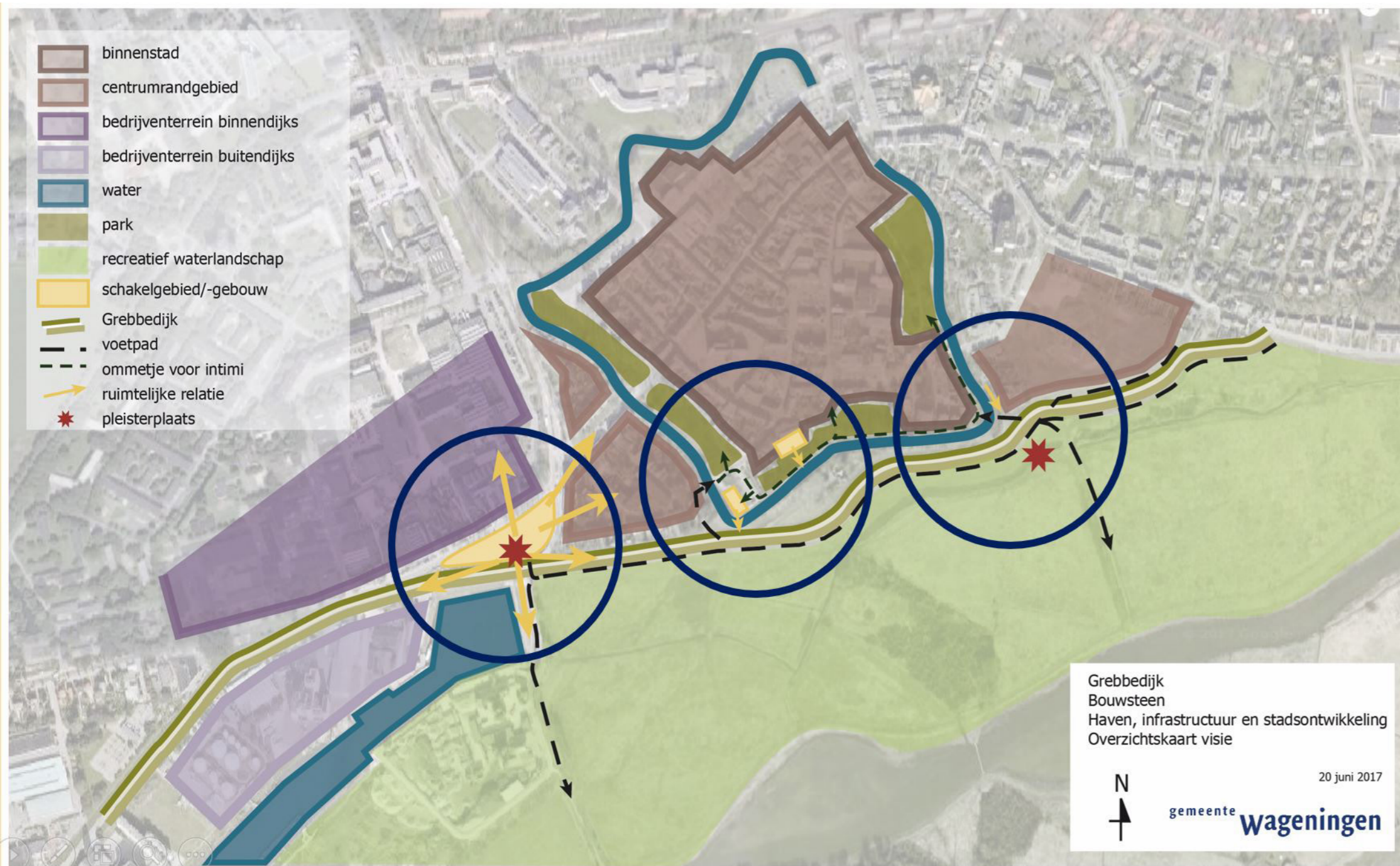
Hier ligt een grote ontwerp-uitdaging met een uitstraling en invloed op directe omgeving en de stad als geheel !

Ter hoogte van het gemeaal op de kop van Emmapark-Niemeijerstraat is de Grebbedijk het meest dicht bij de binnenstad gelegen. Potentieel ligt hier een grote kans om de relatie stadsdijk-uiterwaarde te versterken. Op dit moment is de feitelijke relatie beperkt tot de Dijkstraat – enige andere relatie is er niet. Onderzocht moet worden of, en met welke fysieke middelen, hier een directe verbinding gerealiseerd kan worden – wellicht in combinatie met voorzieningen. Afhankelijk van de uitvoering kan hier de directe relatie van dijk met Emmapark gelegd worden en parallel aan de stadsgracht de groenstructuur aaneengesloten worden. Dit heeft gevolgen voor de nu hier aanwezige parkeergelegenheid.

Ook kan worden overwogen om de locatie waar momenteel het gebouw van KPN (?) hoek Niemeijerstraat-Boterstraat te herontwikkelen met de nabijheid van de Grebbedijk als dragende kwaliteit.

De locatie waar Spijk en Bowlespark de opgang vormen naar de Grebbedijk heeft een grote potentie vorm te geven aan de relatie tussen binnenstad en dijk. Gezien karakter en omvang van de aanwezige straten en paden (ook uiterwaarde-inwaarts) dient hier 'terughoudend' te worden ingegrepen. In combinatie met de dijkversterking ontstaat aan de dijk wellicht de mogelijkheid een voorziening te realiseren: uitzichtspunt met horeca ?

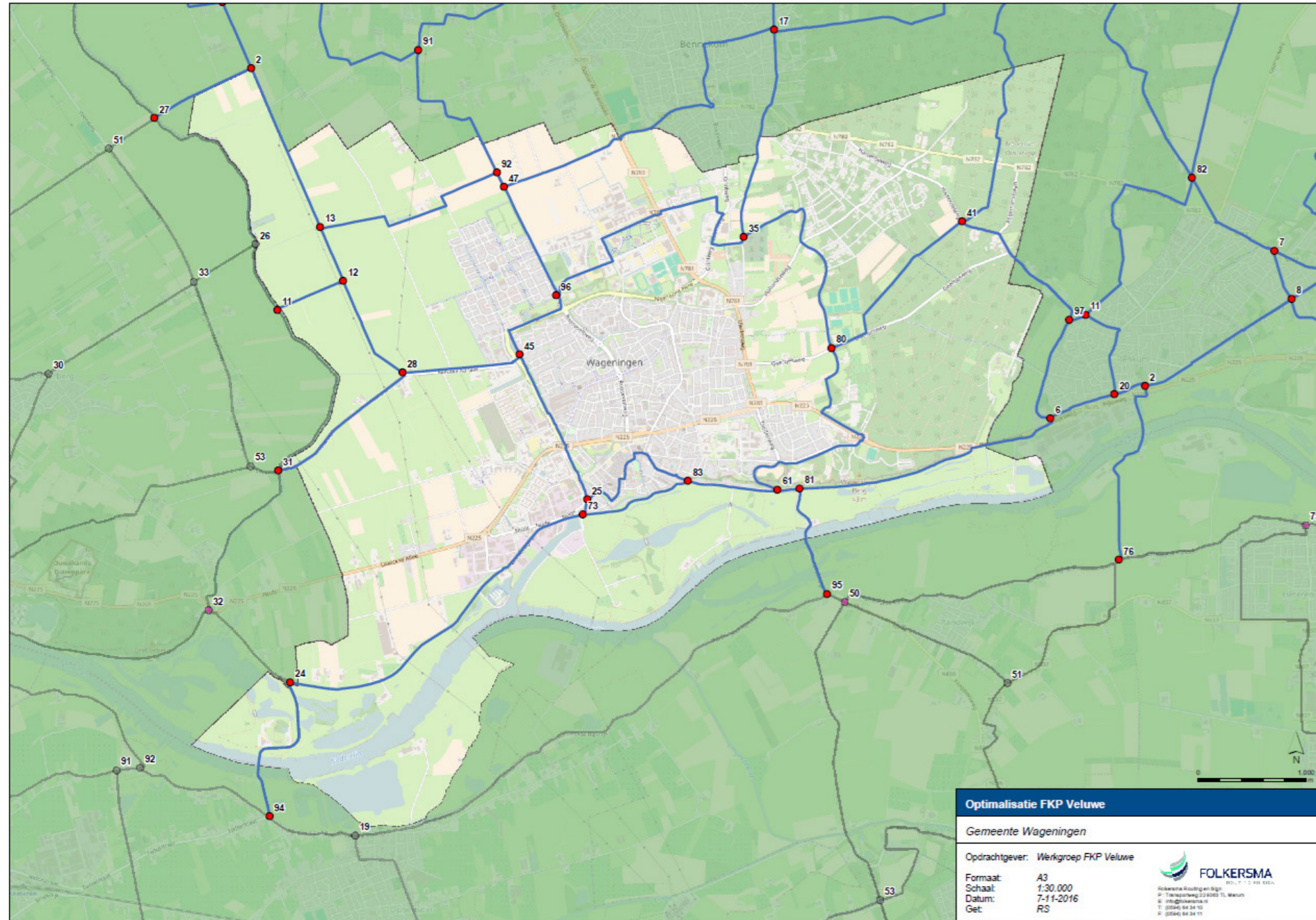
De drie voornoemde locaties (Kop van de Haven, Emmapark en Spijk) kunnen onderling worden verbonden met paden voor voetgangers. Uitgaande van de wens tot scheiding van voetgangers en fietsers op dit deel van de dijk moet in relatie met de dijkversterking onderzocht worden wat de voorkeur heeft: fietsers op de dijk en voetgangers wat lager buitendijks, of omgekeerd.

De tweede verbinding die voor voetgangers ontstaat (deels al aanwezig is) voert langs de binnenzijde van de stadsgracht. Hier ontstaat een intieme, kleinschalige verbinding voor voetgangers.

Onderling verbonden vormen de twee voetpaden een prachtig ommetje dat niet enkel de stad met de dijk-uitwaarde verbindt maar ook over korte afstand tal van hoogwaardige ervaringen in zich bergt.

De route vormt tevens onderdeel van het Wallopenpad en verbindt op deze manier uitdrukkelijk de vesting Wageningen met de rivier de Rijn.

Addendum: aandachtspunten voor infrastructuur

Aandachtspunten inzake 'Infrastructuur' vanuit afd. Verkeer gem. Wageningen

Beleid en routes

- De beleidstukken Netwerkvisie, noch Gemeentelijk Mobiliteitsplan (GMP) leveren specifieke info over het gebied. Focus in die stukken ligt vooral op situatie in de stad en niet buiten de bebouwde kom (bubeko). Wel van toepassing zijn de doelen:
 - ◇ Een goede bereikbaarheid van de haven uit economisch oogpunt
 - ◇ Een verkeersveilige situatie voor kwetsbare weggebruikers als fietsers en voetgangers
- Fietsknooppuntennetwerk geeft beeld van fietsstructuren in gebied (zie onderstaande figuur): de lus in de binnenstad van Wageningen is recent aan het netwerk toegevoegd, net als de kortsluiting via de Kortenoord Allee. Op die kortsluiting wordt bij de Nijlantsingel de rotonde voorzien van fietsoversteken (2017). De Haagsteeg is in studie om een voorrangssituatie op de kruispunten te creëren (2017).

Bouwstenen vanuit verkeer

Vanuit verkeer zijn (per wegvak) de volgende aandachtspunten (bouwstenen) aan de orde:

Grebbedijk (west = bubeko)

- Erftoegangsweg buiten bebouwde kom (type I en 60 km/h)
- meerdere wegbeheerders: start in gemeente Rhenen en gaat over in gemeente Wageningen → afstemming nodig voor zelfde wegbeeld over gehele wegvak
- 60 km/h zone met onduidelijke voorrangssituatie bij kruispunten en uitritten (ik ben bezig met de regiopolitie om hierin afstem-

ming te krijgen, voorkeursvariant: allemaal voorrangskruispunten)

- geen aparte fietsvoorziening (alleen suggestiestrook die niet voldoet aan richtlijnen). Fietsstrook in Wageningen deels met rood asfalt
- gaat om: afstemming functie/gebruik/inrichting. Maar wat is het gebruik (verkeersstellingen nodig voor inzicht in aantallen voertuigen, type voertuigen en gereden snelheid!)
 - ◇ bij > 2.500 mvt/etmaal is een vrijliggend fietspad verkeersveiliger en/of bij een groot aandeel vrachtverkeer (uitgaande van 60 km/u als maximumsnelheid)
 - ◇ is de gereden snelheid > 60 km/u dan voorzien in snelheidsremmende maatregelen

Blauwe Kamer

- erftoegangsweg buiten bebouwde kom (type II en 60 km/h)
- weg naar fiets-/voetveer
- weg in beheer bij Utrechts Landschap (werkt met belanghebbenden aan een oplossing van de parkeerproblematiek. Steeds meer voorzieningen – zoals recent een voor rolstoelers geschikte wandelroute – zorgen voor steeds meer bezoekers van het gebied, terwijl de parkeergelegenheid daar niet op is/wordt afgestemd)
- parkeerproblematiek door tekort aan parkeerplaatsen bij recreatief punt/toegang Blauwe Kamer
- weg met gemengd verkeer en parkeermanoeuvres is subjectief verkeersonveilig voor fietsers en voetgangers. Natura2000 gebied dus weinig mogelijk. Wel restaurant/zalen-centrum.

Grebbedijk (tussen Rijnhaven en Havenafweg)

- weg op industrieterrein binnen de kom (50 km/h)
- wegbreedte afgestemd op gebruik door vrachtverkeer (ca. 6,00 – 7,00 meter breed)
- conflictpunten ter hoogte van uitritten van bedrijven
- doorsteekjes naar bedrijven aan havenkomen, die vanaf weg niet goed zichtbaar zijn

Havenafweg

- verboden voor vrachtverkeer (verbod wordt nogal eens genegeerd) tussen Nude en Grebbedijk
- calamiteitenroute voor brandweer
- parkeervraagstuk omliggende bebouwing (maar ook een grotere parkeeropgave van de binnenstad zelf speelt hier een mogelijke rol. Oplossing voor binnenstad wordt gezocht bij de Costerweg)

Nudepark

- enige hoofdroute voor vrachtverkeer vanaf de Lawickse Allee loopt via Nudepark naar/ van de haven. Groei van de Haven (overslag) zorgt voor groei van de (vracht)verkeersbewegingen.
- De korte doorsteek van Nude naar Grebbedijk bij Industriestraat is verboden voor vrachtverkeer. In die zin is de Haven slecht bereikbaar voor vrachtverkeer vanuit het oosten. Haven alleen bereikbaar voor vrachtverkeer via Nudepark en Rijnhaven aan westzijde Wageningen

Veerweg

- onderdeel fietsnelweg Arnhem – Wageningen (herinrichting tot fietsstraat in 2017/2018)
- onderdeel van vele fiets- en wandelevenementen
- bewoners wensen een voetpad aan zijde Rijn

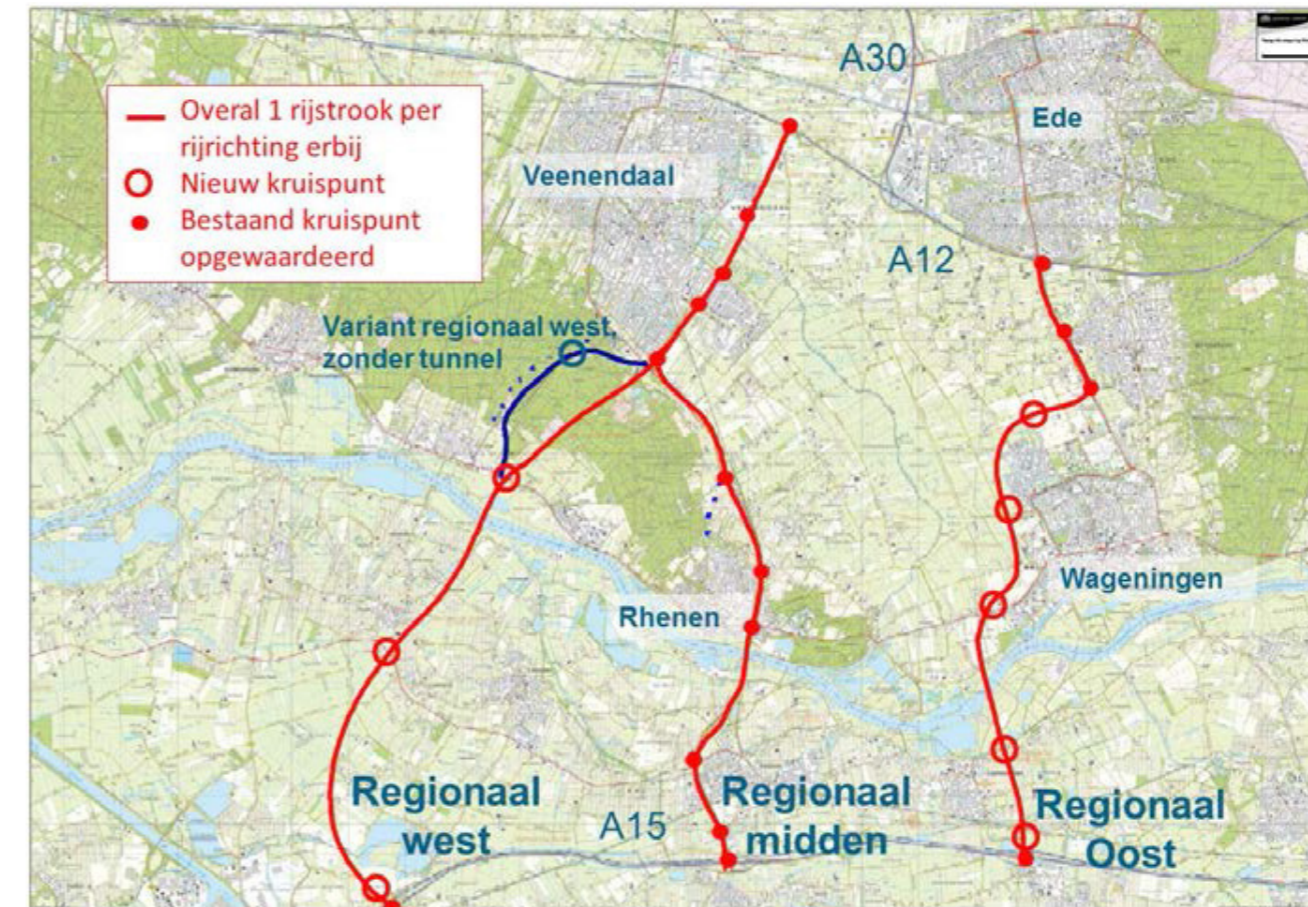
Veerdam

- weg naar veer (auto/fiets/voetganger)
- nieuwe laag asfalt in 2017/2018 met fiets-suggestiestroken

Overig

Door autonome groei en toekomstige ontwikkelingen in de regio's Food Valley en Rivierenland, neemt de hoeveelheid verkeer toe. In opdracht van de provincie is de Quickscan Zuidelijke Ontsluiting Food Valley (lange termijn) opgesteld. Daarin is als doelstelling opgenomen: het structureel verbeteren van de ontsluiting van de regio Food Valley met de regio Rivierenland, voor regionaal verkeer (met als planjaar 2030). De verschillende scenario's om die doelstellingen te bereiken zijn:

- Tidal-Flow (Rijnbrug Rhenen)
- Lokaal 2x2 (Rijnbrug Rhenen)
- Regionaal West (nieuwe Rijnbrug Elst)
- Regionaal Midden (Rijnbrug Rhenen)
- Regionaal Oost (nieuwe Rijnbrug Wageningen).

Overzicht van voornaamste geraadpleegde bronnen

Randvoorwaardenstudie
Arcadis, 1999

De voortuin van Wageningen
Studie naar herinrichting en haalbaarheid ha-
ven Wageningen
Aveco de Bondt, juni 2002

Maatregelenboek Ruimte voor de Rivier
Projectorganisatie Ruimte voor de Rivier, bu-
reau Bovenrivieren, sept. 2003

Wageningen 2000+
Structuurplan Wageningen
Gemeente Wageningen, okt. 2003

Structuurvisie Wageningen
BVR, dec. 2013

Bandbreedtestudie ruimtelijke ambitie Grebbe-
dijk Deltadijk
Grontmij, juni 2015

Ambitiedocument
Waterschap Vallei en Veluwe, 2015

Schetsboek Stadsgracht Wageningen
Platform Stadsgracht, jan. 2016

Wijkgedachtes
F. Smit – dijkdenker, juli 2017

Plan van Aanpak Dijkversterking Grebbedijk –
Verkenningfase
Waterschap Vallei en Veluwe, sept. 2017

Colofon

Titel	Bouwsteen Havenactiviteit, landbouw, infrastructuur en stadsontwikkeling
Contactpersoon opdrachtgever	Wilma Pol Gemeente Wageningen Postbus 1, 6700 AA Wageningen Markt 22 Wageningen 0317.492735 Wilma.pol@wageningen.nl
Status	definitief
Datum	8 september 2017
Tekst en afbeeldingen	Bert Harmelink (Reuring Advies) Elma van Beek-Vlaanderen Oldenzeel (ELMA Stedenbouw)

